

A diákmenekek szomorú élete

Mikor a hatóságok a veszélyeztetett erdélyi területeket kiürítették, nem kis gondot okozott nekik, hogy hova helyezték a különböző erdélyi iskolák menekült tanulóit, akiknek legnagyobb része mindene hátrahagyásával, hozzátartozóitól elszakadva, hagyta el otthonát. A kultuszminiszter a hatóságok megkeresésére úgy intézkedett, hogy a veszélyeztetett területek iskoláit más városokba telepítette át, hogy a tanulók oktatása ott akadálytalanul történjék. A legelsőnek menekült az összes tanintézetek közül a brassói állami felső kereskedelmi iskola, amelynek növendékeit oktatásra a budapesti hetedik kerületi felső kereskedelmi iskolába osztották be. Lakásról és ellátásról a főváros gondoskodott és a tanulókat a nekik járó napi két korona államsegély fejében a Murányi-utcai elemi iskolában levő menekült-szálláson helyezte el és a Népszállóból élelmezte őket.

Felkerestük ma a hetedik kerületi felső kereskedelmi iskola igazgatóját, aki a vendégiskoláról és növendékeiről a következőket mondotta:

— Iskolánkban most a brassói, hátszegi és marosvásárhelyi kereskedelmi iskolák tanulói vannak, számszerint nyolcvanegyen, akiket a miniszteri rendelkezés értelmében minden bizonyítvány és okmány nélkül, díjmentesen vettünk fel. A menekült növendékeket az alsó osztályban külön tanítjuk, míg a felsőkben, mert számuk alig 10—12, beosztottuk őket többi tanulóink közé. Az így megszorodott tanórákat a brassói kereskedelmi iskola igazgatója és négy menekült tanárja látják el.

— A tanítás a brassóiak osztályaiban még meglehetősen *rendetlenül folyik*, a tanulók legtöbbször minden segédeszköz nélkül fogott hozzá a munkához. *Könyveik nincsenek*. Intézetünk segélyező egyesületének erejét kimerítették már a tanév kezdetén a mi diákjaink, úgy, hogy még csak *annyi pénz sem áll rendelkezésünkre, hogy füzeteket adjunk nekik*. Megkértük tehát a tankönyvkiadókat, hogy az intézetünkben használt és az általuk kiadott könyvekből bocsássanak megfelelő számú példányt rendelkezésünkre. Az összes pesti könyvkereskedők közül csak egy adott hat darab könyvet ingyen, a többi 20—25 percent engedményt helyezett kilátásba tömeges vásárlás esetén, szóval jóval kevesebbet, mint amennyit rendes körülmények között a viszontelárusító könyvkereskedőknek adnának.

— Nem kell különösebben hangoztatnom, hogy nagyon kellemetlenül érintett bennünket a könyvkereskedők ez eljárása. Éppen ezért a sajtó, különösen a menekültek érdekében nagy munkásságot kifejtő *Pesti Napló* által akciót szeretnők indítani, hogy a közönség, amelynek áldozatkészségét többször tapasztalták már menekültjeink, lássa el a brassói diákokat könyvvvel és minden szükséges tanszerrel.

— A tanulók most még a Murányi-utcai szálláson laknak, ott is kapnak ételmet is, a többi menekültekkel együtt. Természetesen ott kellő felügyelet nélkül vannak és ez is hátrányosan befolyásolja nemcsak az előmenetelüket, hanem viselkedésüket is. Hogy az iskola ezen a bajon is segítsen, a brassói igazgató, *Orbán Ferenc* kezdeményezésére az intézet két nagy földszinti termében internátust rendez be. A Vöröskereszt-Egylet kellő számú vaságyat bocsátott rendelkezésünkre, a katonai hatóság pedig szalmazsákokat — *de szalma nélkül*. Hosszabb utánjárásba került, míg a katonai kincstár kellő mennyiségű szalmát utalt ki, ami azonban még nem érkezett meg. Mihelyt ezt is megkapjuk, rögtön — talán egy-két nap múlva — berendezzük a szállást, áttelepítjük diákjainkat, tudván, hogy gondozásuk az iskolában mégis egészen más, mint mostani helyükön.

A Murányi-utcai menekült-szállás első emeletén vannak elhelyezve a diákok. Két sorban áll huszonegy ágy a tíz lépés széles, tizenkét lépés hosszú teremben s bár tizenegy óra van és a diákoknak az iskolában volna helyük, egy részük itt heveredik az ágyakon. Sápadtak, álmatlanok, legtöbbjük *mióta itt van, csak egyszer váltott lehneműt*.

Kérdéseinkre félénken, huzódva, — de egybe-

hangzóan elmondják, hogy *ellátásukkal semmi-képpen sincsenek megelégedve és nagyon szívesen mennének bárhová, ha csak egy krajcárjuk is volna.* Az, hogy szállásuk nem megfelelő, még nem bántja őket, fáj nekik azonban az, hogy *élelemhez csak nagyon rendetlenül jutnak.*

Egyikük, ki csak pár nap előtt érkezett Budapestre, és végigjárta a menekültek minden kálváriáját — kérelmére elhallgatjuk nevét — a következőkben mondta el a menekült diákok életét:

— Magam a legnagyobb sietségben menekültem az iskolával együtt, *szüleimről és hozzátartozóimról semmit sem tudok.* Budapestre érkezésemkor kaptam tizenhat koronát, amiből egy hétig éltem egy rokonommal együtt s csak azután vettem fel az iskolába, amelynek igazgatója ide helyeztetett társaim közé.

— Panaszunk mindnyájunknak csak egy, hogy *élelmezésünk rossz és rendetlen.* Reggel nyolc órakor már az iskolában kell lennünk, holott reggeli-kiosztás csak *sokkal később van.* *Éhesen megyünk az iskolába,* ahonnan visszajövet már kiosztották az ebédet, amelyből nekünk rendszerint csak *redukált adag jut.* *Vacsorával hasonlóan vagyunk és így többször volt rá eset, hogy egyikünk-másikunk száraz kenyeret evett csak egész nap.*

A szállóban lakó diákok közül egy másik, aki szintén teljesen egyedül áll Budapesten, szülei Bukarestben rekedtek, rokonaitól pedig utközben *elszakadt,* — szintén az élelmezésről panaszkodik és megemlíti, hogy vele többször megtörtént, hogy *egyáltalában nem kapott enni.*

— A kiosztást a cserkészfiuk végzik, akiknek egyrésze önzetlenül segédkezik, de a legnagyobb csodálkozásunkra többször láttuk, hogy néhányan megdézsmálják az adagokat és a tésztát például, amelyből sohasem jut elég, a közös étkezésen először a többi, nagyrészt magyar menekültnek adják, úgy, hogy nekünk németeknek legtöbbször semmi sem jut. Többször kénytelen voltam úgy segíteni magamon, hogy az épület másik szárnyán levő katonákhoz mentem át menázsikiosztáskor és a *katonáktól kértem enni.*

Nem akarunk kritikát gyakorolni senki felett a menekült diákok ellátása miatt, de elbeszéléseiket főbb pontjában igazolták Győrffy Jánosnak, a Murányi-utcai elemi iskola igazgatójának szavai és éppen ezért illetékes körök legmesszebbmenő figyelmébe ajánljuk az alábbiakat:

— Az igaz, hogy diákjaink élelmezése sok esetben nem a legrendszeresebb, ennek oka azonban az, hogy a Népház, amely Thermos edényekben szállítja az ételt, nem küldi pontos időben hozzánk. Mivel mi nem várhatjuk meg mindig a diákokat, rögtön megkezdjük a kiosztást és a diákok csak később kerülnek sorra. Felügyeletet gyakorolni csekély személyzetemmel nem bírok és így bizony megtörténhet, hogy egyszer-mászor rövidséget szenvednek. Ennek azonban néhány napon belül, mikorra megnyílik a hetedik kerületi kereskedelmi iskolában a menekült diákok internátusa, vége lesz. Ott sokkal megfelelőbb helyen lesznek, a felügyelet szigorubb lesz fölöttük és sokkal kényelmesebb, tanulásra sokkal alkalmasabb hely fog rendelkezésükre állani.

Szerettünk volna még a brassói diákok dolgaiban igazgatójukkal, Orbán Ferencsel beszélni, távollétében Joó Győző tanár, a brassói iskola ügyeinek intézője adott kérdéseinkre felvilágosítást:

— A brassói diákok internátusa az intézet két tagas, földszinti helyiségében lesz, amely erre a célra kiválóan alkalmas. Sajnos, anyagiak hiányában a legnagyobb nehézségeket kell legyőznünk. A főváros magára vállalta ugyan a diákok élelmezését a nekik járó két korona államsegély fejében, kérdés azonban, hogy *ugyanazért a pénzért nem tudnánk-e számukra megfelelőbb élelmezést biztosítani.* Legszerűsebben vannak ellátva tanulóink ruhával, fehérneművel és lábbelivel. Legtöbbjüknek csak az az egy ruhája van, amelyben menekült, fehérneműt a *segélyző bizottságtól eddig nem bírtunk kapni;* cipőről pedig egyáltalában szó sincsen. Természetes, hogy ezen, bármilyen módon, akár állami segélylyel, akár társadalmi gyűjtéssel segíteni kellene, ellenkező esetben diákjaink — akikben pedig még a mostani állapotuk mellett is megvan a tanulás vágya, — teljesen elzülленnek.

Le kell szögeznünk a fent elmondottak alapján tehát azt, hogy a hozzánk menekült brassói diákok egyáltalában nincsenek úgy ellátva, amint arra szükség volna.